

Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

1993 • No. 10 19.11.1993

Julkaistu uudelleen 2002

Seija Lainela

Venäjän federatiivisen rakenteen
muotoutuminen ja taloudellinen
päätöksenteko; Pietarin asema

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT

ISSN 1235-7405
Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2002

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema

1 Aluksi

Venäjällä ollaan muodostamassa uutta liittovaltion ja yleensä valtiokoneiston rakennetta, sillä Neuvostoliiton aikana luodut valtionhallinnon rakenteet eivät vastaa uusia tarpeita maan pyrkiessä kohti demokratiaa ja markkinataloutta. Muutos tapahtuu poliittisesti ja taloudellisesti vaikeaan aikaan, ja nykyinen epäselvä tilanne hankaloittaa suuresti uudistuspyrkimyksiä alueiden kiistellessä keskenään ja keskuksen kanssa yhä niukentuvista resursseista.

Uuden valtionhallinnon rakenteen – Venäjän tapauksessa federaation – muodostamisessa päätöksentekojärjestelmän muutos on taloutta koskevan päätösvallan jako hallinnon eri portaiden eli keskushallinnon ja eri asteisen alemman tason hallinnon välillä. Käytännössä kysymys on lähinnä verotusoikeudesta ja verotulojen jaosta sekä vastuusta julkisten palveluiden tarjonnasta.

Venäjän alueellinen päätöksentekojärjestelmä on melko sekavassa tilassa. Uusi federatiivinen järjestelmä on vasta muotoutumassa, vallan jakoa hallinnon eri tasojen välillä ei ole tarkasti määritelty eivätkä kaikki tarvittavat lait ole valmiita. Nykyään toimivallan jako on usein epämääräistä ja riippuu yksittäisistä sopimuksista ja säädösten tulkinnasta.

Tässä selvityksessä pyritään tutkimaan Venäjän muodostumassa olevaa federatiivista hallintojärjestelmää alueiden taloudellisen päätöksenteon kannalta, lähinnä verotuksen ja ulkomaankaupan aloilla. Erityisesti käsitellään Pietaria; tavoitteena on selvittää, missä laajuudessa kaupunki voi tällä hetkellä itse päättää omaa talouttaan koskevista kysymyksistä.

2 Sekä spontaania että lakeihin perustuvaa päätösvallan hajautusta

Venäjän alueellinen päätöksentekojärjestelmä on muuttunut merkittävästi 1980-luvun lopulta lähtien. Tämä ei niinkään koske järjestelmän ulkoista rakennetta kuin päätöksentekovaltaa, jota on hajautettu hallinnon alemmille tasoille. Yhtäältä tämä kehitys on tietoisien päätöksenteon tulosta, sillä keskusvalta pyrkii uuden lainsäädännön avulla selvästi vallan hajautukseen. Toisaalta alueet ovat spontaanisti ja usein vastoin voimassaolevia lakeja kasvattaneet oikeuksiaan.

Neuvostoliiton aikana valtiollinen järjestelmä oli erittäin keskitetty, eikä tasavalloilla ja muilla alemman tason alueellisilla yksiköillä ollut merkittävää päätösvaltaa taloutensa suhteen. Lainsäädäntövaltaa ja toimeenpanovaltaa ei myöskään erotettu Neuvostoliiton aikana selkeästi toisistaan.

Nyt tapahtuva päätösvallan hajauttaminen alueille koskee sekä velvollisuuksia että oikeuksia. Niiden hajautus ei kuitenkaan ole tapahtunut linjassa keskenään, mikä on aiheuttanut ongelmia alueille. Lähinnä kyse on toistaiseksi ollut toimivallan hajautuksesta erilaisten julkisten palveluiden tarjonnassa sekä verotuksessa. Venäjältä puuttuu peruslinja, jonka mukaisesti uudenlaisen federaation valta- ja vastuusuhteet jaettaisiin, ja keskusvalta on joutunut pitkäjänteisten päätösten sijasta tekemään tapauskohtaisia ratkaisuja, joilla on paikattu kulloinkin kipeimpiä ongelmia.

Kehitys on jossakin määrin riistäytynyt keskusvallan otteesta, sillä monet alueet ovat käyttäneet poliittisten kiistojen ja valtataistelun mukanaan tuomaa tilaisuutta hyväkseen ja itse ottaneet itselleen uusia valtuuksia. Alueiden pyrkimys suurempaan itsenäisyyteen on seurausta Venäjän sekavasta poliittisesta tilanteesta ja talouden romahduksesta ja myös reaktio Neuvostoliiton ajan ylikeskitettyyn järjestelmään. Alueet kokevat itsenäisempinä voivansa paremmin turvata taloutensa ja kehityksensä.

Omien valtakiihostojensa rasittamalla keskusvallalla ei ole ollut mahdollisuuksia ja välineitä saada kuriin oma-aloitteisia alueita, joilla lisäksi on ollut vahvat kannattajansa syyskuussa 1993 lakkautetussa parlamentissa. Suurimmat ongelmat ovat syntyneet verotulojen jaosta alueiden ja federaation välillä. Alueet ovat myös käyttäneet hyväkseen asemaansa vallasta taistelleiden osapuolten eli parlamentin ja presidentin välissä ja saaneet itselleen erityisetuja.

Alueiden omaehtoinen vallan hajautus on osaltaan vaikeuttamassa Venäjän taloudellista ja poliittista tilannetta ja hankaloittaa federalistisen järjestelmän muotoutumista Venäjällä. Eräiden venäläisten asiantuntijoiden mukaan alueellinen hajaannus on jo edennyt niin pitkälle, että se haittaa maan talouden kehitystä (Lekshin – Andrejeva 1992). Keskusvallan heikkouden jatkuessa sen tarpeellisuus voidaan asettaa yhä vakavammin kyseenalaiseksi ja mahdollista on, että joillakin alueille myös poliittisen itsenäisyyden tavoite alkaa houkutelaa.

3 Alueiden itsenäisyys säännösten mukaan vielä epäselvä

Venäjä on perinyt Neuvostoliiton monimutkaisen alueellisen hallintorakenteen, joka käsittää useita eri tyyppisiä hallinnollisia alueita. Tällä hetkellä maa on jaettu 89 alueeseen. Niitä ovat 21 tasavaltaa, 55 maakuntaa (venäjäksi krai ja oblast), Moskovan ja Pietarin kaupungit sekä 11 autonomista maakuntaa ja piirikuntaa. (Katso tarkemmin Eronen 1993, IMF 1993.) Tässä selvityksessä käytetään näistä kaikista yhteisesti puhuttaessa nimitystä alue.

Ensimmäisen kerran alettiin vallan jakoa federaation ja alemman tason hallintoelinten välillä määrittellä uudelleen vuoden 1992 maaliskuussa allekirjoitetussa federaatiosopimuksessa. Sopimuksen valmistelut kestivät toista vuotta, ja kaikkien Venäjän tasavaltojen oli määrä allekirjoittaa se. Kaksi niistä, Tataria ja Tshetsheeni, kieltäytyi kuitenkin lopulta allekirjoituksesta.

Sopimuksessa pidetään voimassa entinen moniportainen hallinnollinen jako. Federaation alainen hallinto on siinä jaettu kolmeen tasoon; (1) tasavaltoihin, (2) maakuntiin ja Moskovan ja Pietarin kaupunkeihin sekä (3) autonomisiin alueisiin. Näiden alapuolella on vielä paikallishallinto.

Alueet eivät ole keskenään samanarvoisia; korkeimmalla tasolla heti keskushallinnon alapuolella ovat tasavallat, joilla on eniten oikeuksia alueiden joukossa. Tasavallat eivät kata koko maata, vaan suurelta osin Venäjä on jaettu suoraan maakuntiin, jotka yhdessä niihin rinnastettujen suurkaupunkien Moskovan ja Pietarin kanssa muodostavat hallinnon toisen tason. Maakunnat ovat usein väkirikkaita ja teollisesti kehittyneitä, toisin kuin etnisten ryhmittymien mukaan aikanaan perustetut ja usein harvaanasutut tasavallat. Tämä epäsuhtainen tilanne on osaltaan syynä konflikteihin keskusvallan ja alueiden välillä.

Federaatiosopimus on sanonnoiltaan yleinen eikä määrittele päätösvallan jakoa kovin konkreettisesti. Tarkemmat säännökset esitetään kutakin asiaa koskevassa lainsäädännössä, esimerkiksi vero- ja budjettilaeissa.

Federaatiosopimuksessa määritellään federaation hallinnollinen rakenne ja siihen kuuluvien alueiden toimivalta, niiden oikeudet ja velvollisuudet. Sopimuksen mukaan federaation hallintoelimet päättävät periaatteellisista koko liittovaltiota koskevista kysymyksistä. Näitä ovat esimerkiksi liittovaltion rakenne ja aluejaon uudistaminen, raha-, valuuttakurssi- ja tullipolitiikka sekä ulkopolitiikka. Federaation hallintoelimet antavat näitä kysymyksiä koskevat puitelait, joiden mukaan alemmat hallinnon tasot laativat omat lakinsa ja määräyksensä.

Maakunnat ja Moskova ja Pietari voivat yhdessä federaation hallintoelinten kanssa päättää mm. alueensa verotuksen yleisperiaatteista, hallinto- ja ympäristölainsäädännöstä, sosiaaliturvasta sekä sivistystoimen yleislinjoista. Näitä asioita koskevat lakiluonnokset lähetetään keskushallinnosta alueille.

Lisäksi federaatiosopimuksessa todetaan, että alueet voivat itsenäisesti osallistua kansainvälisiin taloussuhteisiin, joita kuitenkin federaation hallintoelimet koordinoivat yhdessä alueellisten hallintoelinten kanssa.

Federaatiosopimus ei vielä ole toteutunut tarkoitetulla tavalla, sillä tarvittavaa lainsäädäntöä, joka määräisi federaatiosopimuksessa säädettyjen periaatteiden toteuttamisesta, ei ole saatu valmiiksi. Kun selkeitä säännöksiä ei ole, ovat federaation ministeriöt voineet pitää edelleen määräysvallan itsellään, eivätkä ole siirtäneet sitä alemman tason hallintoyksiköille (Rossijskaja Gazeta 31.1.1993).

Federaatiosopimuksen on määrä olla osana uutta perustuslakia, jonka hyväksyminen on seuraava suuri askel vallanjaossa Venäjän federaation ja sen alueiden välillä. Perustuslain valmistuminen on kuitenkin pitkittynyt poliittisten ongelmien vuoksi.

Uuden perustuslain valmistelussa on ollut monta vaihetta ja käsiteltävänä on ollut useita erilaisia luonnoksia. Suurimpana kiistakysymyksenä on ollut erimielisyys muiden alueiden saaman itsenäisyyden laajuudesta verrattuna tasavaltoihin, sillä perustuslakiluonnoksessa tasavallat ja maakunnat pidetään edelleen eriarvoisessa asemassa. Hallituksen edustajat ovat puolustaneet tätä siirtymävaiheen menettelyä. Tulevaisuudessa ilmeisesti siirryttänee kuitenkin normaaliin liittovaltion rakenteeseen, jossa maa on jaettu oikeuksiltaan yhdenvertaisiin alueisiin.

Perustuslakiluonnoksissa lähtökohtana on ollut periaate, että suvereneilla tasavalloilla on liittosuhde federaatioon. Muut alueet kuuluvat federaatioon osana sen yhtenäistä hallinnollista jakoa. Tasavaltojen asukkailla on, toisin kuin muiden alueiden asukkailla, Venäjän kansalaisuuden lisäksi oman tasavaltansa kansalaisuus. Venäjän nykyisen käytännön mukaan tasavalloilla on muita alueita suurempi päätösvalta omista taloudellisista asioissaan, esimerkiksi verotusta, luonnonvaroja, omaisuutta ja talousuudistuksia koskevissa kysymyksissä. (Rossijskie vesti 8.9.1993.)

Keväästä 1993 lähtien muutamat Venäjän maakunnista ovat itsenäisesti julistautuneet tasavalloiksi; näin teki Vologdan maakunta, ja myöhemmin Uralilla sijaitseva Sverdlovskin maakunta julistautui Uralin tasavallaksi. Syynä on, että ne eivät ole tyytyväisiä perustuslakiluonnoksissa säilytettyyn tasavaltojen ja muiden alueiden eriarvoisuuteen. Lisäksi useat muutkin maakunnat ovat vaatimassa tasavallan statusta. Perustuslaista järjestetään kansanäänestys parlamenttivaalien yhteydessä vuoden 1993 lopulla.

Saadakseen lisää päätösvaltaa on myös Pietari pyrkinyt nostamaan statustaan ja vaatinut kaupungille tasavallan arvoa ja oikeuksia. Aloitteesta tiedusteltiin kaupungin asukkaiden mielipidettä huhtikuussa 1993 pidetyn kansanäänestyksen yhteydessä. Vastanneista 75 % kannatti ehdotusta. (Izvestija 29.4.1993.)

Samoin kuin Pietari on sitä ympäröivä Leningradin maakunta omalla tahollaan havittelemassa tasavallan arvoa. Pietari ja Leningradin maakunta ovat hallinnollisesti toisistaan riippumattomia, mutta taloudellisesti ne ovat sidoksissa toisiinsa. Yhteistyö niiden välillä ei aina ole sujunut joustavasti, minkä takia esiin on tullut myös idea näiden kahden hallinnollisen alueen yhdistämisestä. Tällainen esitys on lähtenyt liikkeelle Venäjän presidentin Pietarin-edustajan Sergei Tsypljajevin aloitteesta. Leningradin alue toimii lähinnä Pietarin elintarvikehuoltajana ja sillä on vain vähän teollisuutta. Tsypljajevin mukaan yhdistämisen avulla Leningradin alue saisi suuren koordinoivan keskuksen Pietarista. (Kommersant-Daily 15.9.1993.) Lokakuussa 1993 Pietarin pormestari Anatoli Sobtshak esitti federaation hallintoelimille Pietarin kaupungin ja Leningradin alueen yhdistämistä. Leningradin alueen asukkaat äänestävät kysymyksestä joulukuussa. (Izvestija 22.10.1993.)

Pietarin kaupungin ja Leningradin maakunnan yhdistäminen loisi vahvan alueellisen yksikön, jonka mahdollinen tasavallan status olisi perustellumpi kuin jommankumman tai molempien varsin keinotekoiselta tuntuva oma tasavalta.

Myös paikallishallinnon järjestelmä on Venäjällä rakennettava uudelleen, sillä Neuvostoliitossa ei ollut länsimaistyyppistä kuntalaitosta ja kunnallista itsehallintoa. Sen muodostamisessa ensimmäisinä askeleina olivat vuonna 1991 hyväksytyt

laki paikallisesta itsehallinnosta ja vuonna 1992 hyväksytty laki alueellisesta hallinnosta. Laeissa määritellään alueelliset hallintoelimet ja niiden toimivalta.

Lait eivät vielä kuitenkaan toteuta kunnallista itsehallintoa länsimaisessa mielessä, sillä kunnallinen toimeenpanovalta on yhä riippuvainen keskushallinnon toimeenpanevista elimistä. Alueelliset hallintoelimet on eri tasoilla alistettu hierarkkisesti siten, että ylemmän tason elin voi päättää tietyistä alemman tason asioista. (Orttung 1992, Aarrevaara 1992.) Uusia paikallishallintoa koskevia lakeja ollaan parhaillaan valmistelemassa.

Vuosien 1991 ja 1992 aikana Pietariin muodostettiin uudet kunnallishallinnon elimet; korkein päättävä elin on kaupunkineuvosto ja ylin toimeenpanovalta on pormestarin hallinnolla. Toimeenpanovaltaa on myös kaupunkineuvoston jäsenistä valitulla pienellä neuvostolla. Kaupunkineuvosto ja pormestari valitaan vaaleilla viideksi vuodeksi. Koska Pietarilla on erityisasema federaatiotason kaupunkina, voidaan kaupunkineuvoston päätökset alistaa vain federaation korkeimmalle neuvostolle eli Venäjän hallitukselle. (Aarrevaara 1992.)

4 Budjettia ja verotusta koskevaa päätösvaltaa hajautetaan

Budjettia ja verotusta koskeva peruslainsäädäntö on Venäjällä valmistunut parin viimeksi kuluneen vuoden aikana. Lainsäädäntö ei kuitenkaan vielä ole kaikilta osiltaan valmis, sillä peruslainsäädäntöä tarkentavia lakeja puuttuu edelleen eikä jo voimaantulleitakaan lakeja aina ole pantu täytäntöön. Yleispiirteenä lainsäädännössä on pyrkimys alueellista taloutta koskevan päätösvaltan hajautukseen.

Periaatteena Venäjän budjettijärjestelmässä on, että federaatio kattaa budjetistaan koko maata koskevat **menot**, jotka liittyvät mm. maanpuolustukseen, oikeuslaitoksen ylläpitoon, tieteeseen ja korkeimpaan koulutukseen. Alueilla on omat budjettinsa, joista maksetaan pääosin mm. terveydenhuollon, paikallisen liikenteen ja peruskoulutuksen menot (Government 1993).

Yhtenä syynä päätösvaltan hajauttamiseen ovat olleet vaikeudet federaation budjettimenojen rahoituksessa, jonka vuoksi sosiaalimenoja, hintatukia ja myös perusinvestointien kustannuksia siirrettiin vuonna 1992 yhä suuremmassa määrin alueiden kannettaviksi. Tämä velvoitteiden hajauttaminen ei ole kuitenkaan tapahtunut järjestelmällisesti, vaan federaation sisäisen työnjaon peruskonseptin puuttuessa federaation hallinto on tehnyt tapauskohtaisia ratkaisuja verotuloista ja kustannuksista, mikä on joskus johtanut sattumanvaraisiin ratkaisuihin. Alueet ja paikallishallinnot ovat valittaneet, ettei niille ole osoitettu niin paljon verotuloja kuin mitä niille siirrettyjen uusien tehtävien hoitaminen edellyttäisi.

Budjettijärjestelmää säätelevän huhtikuussa 1993 hyväksytyyn lain mukaan alueet voivat melko itsenäisesti päättää budjettiensa menopuolesta. Federaation tasolla päätetään keskitetysti kuitenkin sosiaalitoimen palvelujen ja etuisuuksien minimitaso, jota alueilla on noudatettava.

Venäjän **verotusjärjestelmä** perustuu federaation ja sen alueiden yhteisiin verotuloihin, joista federaation päätöksellä tietty osuus annetaan alueille. Yhtenä suurimmista kiistakysymyksistä budjettivalmisteluissa on juuri verotulojen jakaminen federaation ja alempien hallinnon tasojen välillä. Venäjän heikko taloudellinen tila vaikeuttaa verotusjärjestelmän rakentamista kaikkia osapuolia tyydyttäväksi.

Toisin kuin budjetin menojen osalta, verotulojen osalta jako hallinnon eri alojen kesken on melko selkeästi määritelty lainsäädännössä. Lakeja ei kuitenkaan ole aina käytännössä noudatettu, ja alueille jäävien verotulojen suuruus on usein riippuvainen kahdenkeskisistä neuvotteluista.

Tärkeimmät verot ja niiden suuruus määrätään koko maata koskien keskitetysti federaation tasolla. Näitä ovat mm. liikevaihtovero, tietyt valmisteverot, pankki-, vakuutus- ja pörssitoiminnan verot, tullit sekä fyysisten ja juridisten henkilöiden tuloverot.

Alueilla on oikeus itsenäisesti asettaa joitakin vähemmän tärkeitä veroja, ja ne voivat myös itse päättää joidenkin keskitetysti asetettujen verojen suuruudesta. Federaation alueet voivat päättää itsenäisesti mm. yrityksiltä perittävien kunnallisten palveluiden ylläpitoon tarkoitettujen maksujen kantamisesta. Alueet voivat päättää mm. maaveron sekä juridisten ja fyysisten henkilöiden varallisuusveron suuruudesta. Alueiden on kuitenkin noudatettava muussa lainsäädännössä asetettuja määräyksiä verojen suuruudesta ja ylärajasta.

Budjettijärjestelmää säätelevän lain mukaan tärkeimpiä vero- ja muita tuloja, joista federaatio antaa osuuden alueille, ovat juridisten ja fyysisten henkilöiden

tulovero, maavero, yritysten varallisuusvero, valtion lainojen ja arpajaisten tuotto sekä valtionyritysten yksityistämisestä saatavat tulot. Myös liikevaihtovero ja useimmat valmisteverot (öljyä lukuunottamatta) jaetaan federaation ja alueiden kesken. Lisäksi Venäjän federaation korkein neuvosto voi siirtää alueiden budjetteihin muitakin veroja ja veroluonteisia tuloja.

Tarkemmat määräykset verotulojen jaosta federaation ja alueiden kesken annetaan erillisissä laeissa joko pysyvästi tai useimmiten tietyksi ajaksi, esimerkiksi vuodeksi. Joitakin osuuksia on kuluvan vuoden aikana uuden neljännesvuosittaisen budjettisuunnittelun yhteydessä muutettu vuosineljänneksittäin, mikä vaikeuttaa alueiden talouden suunnittelua (Artemov – Beljajev 1993). Jaosta on tehty myös alueittaisia erityispäätöksiä, joita ei aina ole julkistettu, minkä vuoksi on vaikea saada tarkkaa kokonaiskuvaa verotulojen jaosta.

Alueellisten budjettien tulopuolen epävakautta lisää se, että järjestelmän epäselvyys koskee suurella määrällä myös federaation budjetista maksettavia **subventioita ja satunnaisia tukia**. Subventiot ovat pidempiaikaisia tukia, joiden tarkoituksena on tasata eri alueiden taloudellisen kehityksen eroja ja korvata suurten investointiprojektien kustannuksia, kun taas satunnaisia tukia maksetaan alueille kertaluonteisesti tarpeen vaatiessa.

Federaatio ja alueet voivat perustaa myös budjetin ulkopuolisia rahastoja (ml. valuuttarahastoja). Niihin ei saa tulouttaa veroja tai muita normaaliin budjettiin kuuluvia varoja. Esimerkiksi Moskovassa nämä rahastot ovat hyvin merkittäviä varojen kerääjinä (Artemov – Hritinin 1993).

Sekä budjetin menoja että tuloja koskeva lyhytjänteisyys ja epävarmuus hankaloittavat alueiden talouden toimintaa. Alueilla ei ole omia merkittäviä verolähteitä, jotka muodostaisivat niille vakaan tulopohjan. Lisäksi nykyisessä siirtymävaiheessa tulojen ja menojen hajauttaminen on tapahtunut epäsuhteisesti siten, että alueet eivät ole saaneet tarpeeksi tuloja itselleen kattaakseen kasvaneet menonsa (Wallich 1992). Tilannetta pyritään parantamaan budjettilain määräyksellä, jonka mukaan alueiden tulee saada vähintään 70 % budjettiansa välttämättömyimpien menojen määrästä pysyvinä tai pitkäaikaisina verotuloina. Määräyksen toteutumisesta ei kuitenkaan ole tietoa.

Budjetista kullekin alueelle maksettavat erilaiset tuet riippuvat federaation ja alueen välisistä neuvotteluista, ja jokainen alue haluaa varmistaa itselleen mahdollisimman paljon rahoitusta federaatiolta. Monet alueet valittavat, että ne joutuvat siirtämään verotuloistaan liian suuren osan federaation budjettiin, eivätkä saa sieltä vastineeksi riittävästi resursseja, jolloin ne joutuvat tukemaan muita Venäjän alueita. On kuitenkin vaikea päätellä, mitkä alueet Venäjällä tosiasiansa ovat tuen nettosaajia ja mitkä sen kustantajia, teollisuusalueet vai raaka-aineita tuottavat alueet.

Vuodesta 1992 lähtien jotkut Venäjän tasavallat ja muut alueet ovat talousveikeuksiensa seurauksena jättäneet tulouttamatta osan lakimääräisistä verotuloista federaation budjettiin. Jyrkimmin esiintyneet kansalliset alueet Tatarstan, Tuva ja Tshetsheeni ovat kokonaan lopettaneet verotulojen maksun federaatiolle. Verorästeihin puututtiin lokakuussa 1993, kun presidentti Jeltsin antoi asetuksen, jolla alueita määrätään maksamaan verovelkansa uhalla, että ne muutoin menettävät vientikiintiönsä, keskitetysti kustannetun tuonnin sekä federaation maksamat tukiaiset.

Verotuksen ja budjetin sekavaa tilannetta lisää se, että kuluvaa vuotta koskevien budjettilakien hyväksyminen on ollut pahasti myöhässä; vielä syksyllä 1993 ei ole päästy yksimielisyyteen kuluvan vuoden budjetista. Tämä on tehnyt

helpommaksi alueiden oma-aloitteisen toiminnan, eli tarkoitettua pienemmän osuuden tulouttamisen federaation budjettiin.

Kehityssuuntana on selvästi ollut budjetin hajauttaminen alueille. Vuonna 1992 budjetin tuloista 64 % meni federaation budjettiin, kun osuus vuoden 1993 ensimmäisellä neljänneksellä oli 51 %. Vastaavasti federaation osuus budjettimenoista aleni 61 %:sta 56 %:iin. (Government 1993.)

4.1 Pietarin tilanne

Taulukossa 1 on esitetty yhteenvedona Pietarille vuonna 1993 jäävät osuudet tärkeimmistä eri veroista ja muista maksuista. Taulukon tiedot perustuvat suurimmaksi osaksi lakiteksteihin, mutta myös joihinkin Pietaria koskeviin erillis-päätöksiin. On kuitenkin mahdollista, että taulukko ei kata kaikkia tehtyjä erillis-ratkaisuja.

Taulukko 1. **Pietarille jäävä osuus veroista ja muista tuloista vuonna 1993, %**

Liikevaihtovero	50
Fyysisten henkilöiden tulovero	100
Juridisten henkilöiden tulovero	69
Fyysisten henkilöiden varallisuusvero ¹⁾	100
Juridisten henkilöiden varallisuusvero ¹⁾	100
Valmisteverot: alkoholi	50
autot, öljy	0
muut	100
Maavero ¹⁾	60
Lahja- ja perintövero ¹⁾	100
Tullit	0
Pankki-, vakuutus- ja pörssitoiminnan verot	50
Tulot kaupungin omaisuuden yksityistämisestä	100

1) Pietari voi itse päättää veron suuruudesta

Pietarissa on käytössä lisäksi useita paikallisia veroja ja maksuja, joiden kannosta ja suuruudesta kaupungin viranomaiset päättävät. Tällaisia ovat mm. alkoholi-myynnin lupamaksu, pysäköintimaksut, vähittäiskaupan ja kuljetuksen verot ja arpajaisvero. Kaupunki perii yrityksiltä veroa rakennuskannan ylläpitoa varten sekä oppilaitoksia varten (Leontief 1993).

Pietarille jäävän osuuden kaupungissa kannetuista verotuloista arvioidaan vuonna 1993 olevan 69 %, kun se vuotta aiemmin oli 41 %. Edellä mainittujen paikallisten verojen osuus verotuloista arvioidaan 11 prosentiksi (Leontief Center 1993). Valtaosa Pietarin verotuloista muodostuu siis federaation tasolla määrättävistä veroista, joihin kaupungilla ei ole suoranaista päätösvaltaa. Pietari voi vain yrittää vaikuttaa federaatiotason päättäjiin saadakseen mahdollisesti poikkeuskohtelua.

Kun Pietarin osuus verotuloista on suurentunut, merkitsee se periaatteessa myös päätösvalan kasvua taloudenhoidossa. Tätä rajoittavat kuitenkin lisääntyneet menot, joita federaatio on siirtänyt alemmille hallinnon tasoille. Pietarin kuten

muidenkin Venäjän alueiden taloudellinen tilanne on vaikea; sosiaalisectori vaatii yhä kasvavassa määrin varoja ja kunnallisen infrastruktuurin pelkkä ylläpitokin on osoittautunut vaikeaksi rahoittaa. Pietarissa yksi suurimmista ongelmista on väestön erittäin heikko asuntotilanne.

Budjetin ulkopuoliset rahastot, joihin Pietari voi koota muita kuin verotuloja, voivat olla merkittävä tulonlähde kuten Moskovassa. Pietarin osalta ei rahastoista ole kuitenkaan saatavissa tarkempia tietoja. Budjetin ulkopuoliset rahastot antavat Pietarille liikkumavaraa normaalia budjetointia laajemmin. Tärkeimpiä rahastojen tuloeria lienevät ainakin vuokrat ja erilaiset palvelumaksut sekä ympäristömaksut.

Pietari ei ole toistaiseksi pyrkinyt omatoimisuuteen esimerkiksi pidättämällä itsellään lakien mukaan federaatiolle kuuluvia verotuloja. Sen sijaan kaupunki on voinut olla hyvinkin aktiivinen neuvotteluissa keskushallinnon kanssa erilaisten etuuksien saannista, kuten kaikki muutkin alueet.

5 Kuinka pitkälle ulkomaantaloutta vapautetaan?

Ulkomaankaupan käyminen oli Neuvostoliiton aikana keskitettyä, ja sitä saivat pääosin harjoittaa vain siihen erikoistuneet valtiolliset yhtymät. Ulkomaankaupasta ansaitut valuuttatulot menivät suoraan valtion budjettiin, josta niitä jaettiin samoin keskitetysti hoidetun tuonnin rahoittamiseen. Tämä järjestelmä on osin purettu, mutta edelleen tiettyjä tuotteita, nk. strategisesti tärkeitä raaka-aineita eli lähinnä metalleja ja energiaa, voivat viedä vain siihen lisenssin saaneet yritykset. Valuuttavaroillaan keskushallinto hoitaa maan ulkomaisia velkoja ja huolehtii yhä mm. peruselintarvikkeiden ja lääkkeiden tuonnista.

Ulkomaankaupan alalla federaation ja sen alueiden välinen päätösvallan jako on vähintään yhtä sekavassa tilassa kuin verotuksessa. Epämääräisyys alkaa jo federaatiosopimuksesta. Siinä todetaan aluksi, että ulkomaantaloussuhteiden hoito kuuluu federaatiolle, mutta jäljempänä sanotaan, että alueet osallistuvat itsenäisesti ulkomaankauppaan. Perussäännökset toimivallan jaosta federaation ja alueiden välillä on julkistettu, mutta säännösten käytännön tulkinnasta ja niihin tehdyistä ilmeisesti lukuisista poikkeuksista ei ole kattavaa tietoa saatavilla.

Venäjän nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ruflan ostovoiman jatkuvasti heiketessä on ulkomaanvaluuttojen ansaitseminen ensiarvoisen tärkeää sekä yrityksille että alueille, jotta ne voivat suojata rahavaransa inflaatiolta ja varmistaa omat tuontimahdollisuutensa. Tämä on aiheuttanut kiistaa federaation ja alueiden välillä alueiden yrittäessä määrätä vientiresursseistaan ja pitää itsellään mahdollisimman paljon valuuttatuloja. Periaatteessa näistä resursseista päättää keskushallinto, jonka on määrä jakaa tärkeimpien tuotteiden vientiin oikeuttavat lisenssit vuosittaisten kiintiöiden puitteissa. Joissakin tapauksissa alueet ovat kuitenkin saaneet oikeuden itse määrittellä alueensa tuotteiden vientikiintiöitä ja jakaa vientiin oikeuttavat lisenssit yrityksille.

Yksi talouden transition perusosista kaikissa entisissä sosialistisissa maissa on ulkomaantalousjärjestelmän vapauttaminen. Venäjällä toimet tällä alalla eivät aina ole olleet johdonmukaisia eivätkä ole edenneet ilman pysähdyksiä. Vuoden 1993 kesään asti periaatteellisenä julkilausuttuna linjana ulkomaankaupassa on ollut sääntelyn vähentäminen. Elokuussa 1993 ulkomaantalousministeriö antoi kuitenkin uuden määräyksen, jonka mukaan strategisesti tärkeiden tuotteiden vienti keskitetään jälleen harvemmille valtiollisille viejäorganisaatioille. Syynä tähän on ilmeisesti pyrkimys varmistaa valuuttatulojen kotiutus, jossa on esiintynyt paljon väärinkäytöksiä.

Venäjällä on voimassa viennillä ansaitun valuutan sataprosenttinen kotiutusvelvollisuus. Yritysten on pääsääntöisesti myytävä puolet valuuttatulostaan kotimaisilla valuuttamarkkinoilla markkinakurssiin, toisen puolen ne voivat pitää valuuttatileillä. Keskushallinto on kuitenkin myöntänyt lukuisia helpotuksia näihin määräyksiin sekä yksittäisille yrityksille että alueille.

Aiemmin vientiä harjoittavien yritysten oli myytävä 20 % valuuttatulostaan kotimaisilla valuuttamarkkinoilla ja 30 % valtion valuuttavarantoon. Tämä mahdollisti sen, että jotkut alueet saattoivat saada osan valtion varantoon tarkoitettusta valuuttatulosta omaan valuuttarahastoonsa. Heinäkuusta 1993 lähtien yritykset ovat kuitenkin voineet myydä koko valuuttatulonsa pankkien välisillä markkinoilla, josta myös valtio hankkii valuuttaa varantoonsa. Näin ollen alueiden mahdollisuus

saada osa tästä tulosta omaan valuuttavarantonsa lienee ohi. (Ivanov 1993, Fond 'Reforma' 1993.)

Vuodesta 1992 lähtien on Venäjällä kannettu keskimäärin 20 %:n suuruista tullia viennistä. Se koskee kolmea neljäsosaa viennistä, lähinnä raaka-aineita ja energiaa. Tuontitulli, joka myös on ollut voimassa vuodesta 1992 lähtien, koskee periaatteessa kaikkea tuontia elintarvikkeita, lääkkeitä ja niiden raaka-aineita lukuunottamatta. Tuontitullin suuruus vaihtelee yleisimmin 5:stä 15 prosenttiin.

Vientitulli menee periaatteessa kokonaan keskushallinnolle, mutta joissakin tapauksissa alueet ovat saaneet oikeuden tulouttaa itselleen osan tullista, niiden vientituotteiden tulleja on alennettu tai ne on kokonaan vapautettu tullien maksusta.

Koska Pietarin kaupungilla ei ole raaka-ainevaroja, eivät niitä koskevat federaation asettamat verot ja tullit ole kaupungille tärkeitä potentiaalisia tulonlähteitä, kuten monille raaka-aineita ja energiaa omaaville alueille. Pietarin alueella toimivat yritykset vievät kuitenkin jalostettuja teollisuustuotteita ja kaupungissa on aktiivista välityskauppatoimintaa. Pietari on muodostumassa merkittäväksi vientikaupan keskuksiksi muualta Venäjältä tuleville tuotteille. Esimerkiksi päätös karsia nk. strategisten tuotteiden viejiä vaikutti suoranaisesti myös Pietariin, sillä siellä toimiva Lenfintorg menetti oikeuden viedä vuonna 1994 öljytuotteita ja värimetalleja, jotka ovat muodostaneet 90 % sen viennistä (BBC Summary of World Broadcasts, SUW/0299, 17 Sep 93).

Pietarilla on omia budjetin ulkopuolisia valuuttarahastoja, mutta kaupungin saamista valuuttatuloista ei ole tarkkaa tietoa ja niiden suuruutta on vaikea arvioida. Kaupunki voi saada valuuttoja mm. satamamaksuista, ulkomaisten yritysten vuokrasta sekä ulkomaisille yrityksille tarjottujen palveluiden maksuista. Lisäksi Pietarilla voi olla mahdollisuus saada osa kaupungissa toimivien vientiyriytysten maksamista tulleista.

6 Erityistalousalueita koskevat ideat jälleen esille

1980-luvun lopulla herättivät Neuvostoliitossa paljon innostusta suunnitelmat paikallisista erityistalousalueista. Niillä oli Neuvostoliitossa erilainen lähtökohta kuin muissa maissa. Neuvostoliitossa erityistalousalueiden tarkoituksena oli vapautua keskusvallan tiukasta ohjauksesta ja irrottautua Neuvostoliiton yhä pahenevista talousongelmista, ja siten turvata oman alueen väestön elintaso. Erityistalousalueita koskeva peruslainsäädäntö valmistui Venäjällä vuoden 1990 aikana.

Pietari oli alusta lähtien aktiivinen oman koko kaupungin kattavan erityistalousalueen suunnittelussa ja sai yhtenä ensimmäisistä valmiiksi asiaa koskevat suunnitelmat. Vuonna 1991 laadittujen suunnitelmien mukaan Pietari saisi mm. itse päättää alueellaan kerättävistä veroista federaatiolle tuloutettavan osuuden. Pietarissa oli määrä ottaa käyttöön erityinen luottokorttiraha vain omien asukkaiden tarpeisiin. Ulkomaisille yrityksille oli luvassa veroetuuksia ja alueen viennille tullihelpotuksia.

Yhtään varsinaista erityistalousaluetta ei Venäjällä ole toiminnassa, vaikka joillakin alueilla on erityistalousvyöhykkeen nimitys. Tämä johtuu osaksi siitä, ettei alueiden toimintaa täsmentävää lainsäädäntöä ole saatu aikaan. Lisäksi hallitus päätti vuonna 1992 vapauttaa Venäjän ulkomaankauppaa merkittävästi ja samalla luopua kokonaan erityistalousaluesuunnitelmista. Ne eivät hallituksen mukaan olleet enää tarpeellisia, koska koko maan talous oli määrä vapauttaa.

Viime aikoina ovat erityistalousaluesuunnitelmat jälleen osin elpyneet, joskaan niiden kannatus hallituksessa ei liene kasvanut. Pietarissa jotkut tahot toivovat, että lähes valmiit Pietaria koskevat suunnitelmat otettaisiin uudelleen käsittelyyn. Enemmän vapautta kaupungille ilmeisesti kuitenkin toisi sen aseman korottaminen tasavallaksi, joten erityistalousalueita koskeva idea voi jäädä tasavaltasuunnitelman varjoon.

7 Loppupäätelmät

Taloudellista päätöksentekovaltaa ollaan Venäjällä selkeästi hajauttamassa aluetasolle, mutta taloudelliset ja poliittiset ongelmat ovat vaikeuttaneet ja hidastaneet prosessia. Lopullisena tavoitteena olevaa alueellisen päätösvaltan laajuutta on vaikea arvioida vielä tässä vaiheessa muutosten ollessa käynnissä. Selvältä kuitenkin näyttää, että Neuvostoliiton ajalta peräisin oleva keskitetty hallintojärjestelmä tullaan purkamaan melko perusteellisesti. Ensisijainen tehtävä olisi tasavaltujen ja muiden alueiden välisen eriarvoisuuden poistaminen. Syksyllä 1993 tapahtunut Venäjän parlamentin hajottaminen ja sitä seuraavat joulukuiset parlamenttivaalit helpottanevat uudistusten – myös alueellista rakennetta koskevien – etenemistä.

Venäjän alueiden taloudellista päätösvaltaa tarkasteltaessa Pietari ei edusta erityistapausta muutoin kuin siten, että se on yhdessä Moskovan kanssa korotettu maakuntien tasolle alueellisessa hallintorakenteessa. Pietarin päätösvalta ja vastuu ovat kasvamassa samaan tahtiin kuin muidenkin alueiden, joko lainsäädännöllisin perustein, keskusvallalta saatujen erityisetujen nojalla tai alueen omin spontaanein toimin.

Pietarin taloudellista päätösvaltaa rajaa Venäjän vielä keskeneräinen lainsäädäntö. Pietarilla on ilmeisesti melko laaja päätösvalta kunnallistalouden hoidossa eli rahoituksen kohdistamisessa eri aloille. Toimintavapaudelle asettavat kuitenkin rajoituksia taloudelliset realiteetit eli kasvavat sosiaalimenot ja kunnallisten palveluiden ylläpito, jotka vaativat yhä enemmän varoja. Paikallisilla itse määrittämällä veroilla se voi kerätä nykyään noin 10 % verotuloistaan. Kovin merkittävänä ei Pietarin omaa päätösvaltaa voi pitää. Esimerkiksi yritystoimintaa koskeva lainsäädäntö on lähes kokonaan federaation lainsäädäntöelinten tehtävänä.

Pietarilla on mahdollisuus saada itselleen enemmän valuuttatuloja kuin Venäjän alueilla keskimäärin, sillä ulkomainen yritystoiminta on siellä vilkasta. Kaupunki on kiinnostava kohde ulkomaisten sijoittajien kannalta, koska sinne on keskittynyt runsaasti tieteellisiä tutkimuslaitoksia ja korkeatasoista puolustussektorin teollisuutta. Pietarilla on merkittävä asema ulkomaankaupan välittäjänä ja lisäksi se on Moskovan ohella ulkomaisten sijoitusten pääkohde Venäjällä.

- Aarrevaara, T. (1992). **Uusi paikallishallinto Pietarissa**. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 4/1992.
- Anulova, G. (1993). **The Scope for Regional Autonomy in Russia**. Oesterreichische Nationalbank Working Papers Nr. 12.
- Artemov, J. – Beljajev, J. (1993). **Finansy bolshih gorodov**. Finansy 5/1993, s. 27–31.
- Artemov, J. – Hritinin, V. (1993). **Moskva: Nalogovaja politika v interesah goroda**. Finansy 9/1993, s. 29–36.
- Eronen, J. (1993). **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako**. Suomen Pankki, Idäntalouksien yksikkö, Idäntalouksien katsauksia 6/1993, s. 13–19.
- Fond 'Reforma' (1993). **Besporjadok v lgotah meshajet otnoshenijam tsentra i regionov**. Finansovyje Izvestija 1.–7.10.1993.
- Government of the Russian Federation (1993). **Russian Economic Trends**. Volume 2, Number 2, 1993. Whurr Publishers.
- Hanson, P. (1993). **Local Power and Market Reform in Russia**. Communist Economies & Economic Transformation, Vol. 5, No. 1, s. 45–60.
- Igudin, A. (1993). **Novyi etap mezhbjudzhetnyh otnoshenij v Rossijskoi Federatsii**. Finansy 7/1994, s. 11–17.
- IMF (1993). **Russian Federation**. Economic Reviews 8/1993.
- Isakov, V. (1993). **Onezhskaja pushtsha**. Sovetskaja Rossija 24.8.1993.
- Ivanov, I. (1993). **Tsentr i regiony vo vneshnyh svjazjah**. Ekonomika i Zhizn 32/93.
- Leksin, V. – Andrejeva E. (1992). **Territorialnaja dezintegratsija Rossii**. Rossijski Ekonomitsheski Zhurnal, 8/1992, s. 32–41, 9/92, s. 34–43.
- Leksin, V. – Shvetsov, A. – Shirobokova, A. (1992). **Region i rynek, opyt konkretnogo analiza**. Rossijski Ekonomitsheski Zhurnal, 5/1992, s. 43–54.
- Leontief Centre (1993). **General Characteristics of the Socio-Economic Situation in St.Petersburg**. January–March 1993.
- Orttung, R.W. (1992). **St.Petersburg: Economic Reform and Democratic Institutions**. RFE/RL Research Report, Vol. 1, No. 16, s. 13–17.
- Wallich, C. (1992). **Fiscal Decentralization, Intergovernmental Relations in Russia**. The World Bank, Studies of Economies in Transformation, Paper No. 6.

IDÄNTALOUKSIEN KATSAUKSIA

nro:sta 4 lähtien ISSN 1235-7405

- 1/92 Pekka Sutela: **Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit.** 24 s.
Jouko Rautava: **Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa.** 12 s.
- 2/92 Seija Lainela - Jouko Rautava **Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991.** 15 s.
Seija Lainela **Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat.** 9 s.
Merja Tekoniemi **Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa.** 7 s.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 s.
- 4/92 Stanislava Janáčková - Kamil Janáček **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
Sergey Alexashenko **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 s.
Jukka Kero **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 s.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26 p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan taloussuudistus 1990.** 22 s.
- 6/92 Miroslav Hrnčíř **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti - Jukka Kero - Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 s.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 s.
Seija Lainela - Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisen kehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 s.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 s.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 s.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: ottopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 s.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčíř **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 s.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 s.
- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.

- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 s.
Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 s.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7 s.
Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 s.
Aleksei Tkatchenko **Pienyrittäjäisyys Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 s.
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 8/93 Seija Lainela - Pekka Sutela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
Inna Shteinbuka **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä- syyskuussa 1993.** 10 s.
Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 s.
Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun luetaloudellista vertailua.** 29 s.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 s.
Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 s.
Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 s.
Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8 s.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking in St.Petersburg.** 18 p.
- 2/94 Aleksei Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 s.
Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 s.
- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 s.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 s.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 s.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems: the Case of the Baltics.** 17 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 s.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development: Financial Stabilization in Russia.** 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.

- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises.** 31 p.
 Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus - näkökohtia Suomen kannalta.** 7 s.
- 10/94 Seija Lainela - Pekka Sutela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
 Tuula Ryttilä **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 s.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 s.
 Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 s.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
 Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 s.
 Jouko Rautava **Taloussintegraatio ja Suomen turvallisuus - Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21 s.
 Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1985-94.** 10 s.
- 4/95 Nina Oding **Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg.** 29 p.
 Urmas Sepp **A Note on Inflation under the Estonian Currency Board.** 12 p.
 Pekka Sutela **But ... Does Mr. Coase Go to Russia?** 14 p.
- 5/95 Urmas Sepp **Estonia's Transition to a Market Economy 1995.** 57 p.
- 6/95 Niina Pautola **The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade in the New Europe.** 21 p.
 Nina Oding **Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.** 20 p.
 Panu Kalmi **Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland.** 21 p.
- 7/95 Vesa Korhonen **Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne.** 37 s.
 Inkeri Hirvensalo **Maksurästit Venäjän transitiotaloudessa.** 30 s.
 Seija Lainela **Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.** 14 s.
- 8/95 Pekka Sutela **Economies Under Socialism: the Russian Case.** 17 p.
 Vladimir Mau **Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika.** 19 p.
- 9/95 Niina Pautola **East-West Integration.** 33 p.
 Panu Kalmi **Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Equity Markets in Russia.** 14 p.
 Jury V. Mishalchenko - Niina Pautola **The Taxation of Banks in Russia.** 5 p.
- 1/96 Juhani Laurila **Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS.** 23 p.
 Sergei Sutyryn **Problems and Prospects of Economic Reintegration within the CIS.** 17 p.
 Viktor V. Zakharov - Sergei F. Sutyryn **Manager Training - Another Emerging Market in Russian Educational Services.** 9 p.

- 2/96 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995.** 12 s.
 Juhani Laurila **Katsaus lähialueisiin.** 28 s.
 Iikka Korhonen **Baltian vuosikatsaus.** 10 s.
 Pekka Sutela **Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995.** 10 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995.** 17 s.
- 3/96 Niina Pautola **Intra-Baltic Trade and Baltic Integration.** 12 p.
 Vesa Korhonen **The Baltic Countries - Changing Foreign Trade Patterns and the Nordic Connection.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Banking Sectors in Baltic Countries.** 22 p.
- 4/96 Niina Pautola **Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation.** 16 p.
 Niina Pautola **The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership.** 20 p.
 Elena G. Efimova - Sergei F. Sutyryn **The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation.** 11 p.
 Iikka Korhonen **An Error Correction Model for Russian Inflation.** 10 p.
- 5/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Direct Investment from Finland to Eastern Europe; Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
 Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
 Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.
- 6/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan; Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 s.
 Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 s.
 Niina Pautola **Baltian maiden talouskatsaus 1996.** 12 s.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
 Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
 Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
 Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
 Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
 Ludmilla V. Popova - Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
 Iikka Korhonen - Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
 Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
 Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
 Kari Pekonen **Valko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
 Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
 Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
 Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
 Olga Luštšik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
 Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.

- 1/98 Iikka Korhonen **The Sustainability of Russian Fiscal Policy.** 8 p.
Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Challenges to Reforming Russia's Tax System.** 18 p.
Niina Pautola **Optimal Currency Areas, EMU and the Outlook for Eastern Europe.** 25 p.
- 2/98 Peter Westin **Comparative Advantage and Characteristics of Russia's Trade with the European Union.** 26 p.
Urszula Kosterna **On the Road to the European Union - Some Remarks on Budgetary Performance in Transition Economies.** 31 p.
- 3/98 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Keskuksen ja alueiden välisten suhteiden kehitys Venäjällä 1992-1997.** 10 s.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus Suomen kauppaan IVY-maiden ja Baltian maiden kanssa 1990-1997.** 11 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja ongelmat.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1997.** 10 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys 1997.** 12 s.
- 4/98 Kustaa Äimä **Central Bank Independence in the Baltic Policy.** 30 p.
Iikka Korhonen – Hanna Pesonen **The Short and Variable Lags of Russian Monetary Policy.** 11p.
Hanna Pesonen **Assessing Causal Linkages between the Emerging Stock Markets of Asia and Russia.** 10 p.
- 5/98 Laura Solanko **Issues in Intergovernmental Fiscal Relations – Possible Lessons for Economies in Transition.** 19 p.
Iikka Korhonen **Preliminary Tests on Price Formation and Weak-form Efficiency in Baltic Stock Exchanges.** 7 p.
Iikka Korhonen **A Vector Error Correction Model for Prices, Money, Output, and Interest Rate in Russia.** 12 p.
Tom Nordman **Will China catch the Asian Flu?** 14 p.
- 6/98 Saga Holmberg **Recent Reforms in Information Disclosure and Shareholders' Rights in Russia.** 17 p.
Vladimir R. Evstigneev **Estimating the Opening-Up Shock: an Optimal Portfolio Approach to Would-Be Integration of the C.I.S. Financial Markets.** 39 p.
Laura Solanko – Merja Tekoniemi **Novgorod and Pskov – Examples of How Economic Policy Can Influence Economic Development.** 14 p.
Ülle Lõhmus - Dimitri G. Demekas **An Index of Coincident Economic Indicators for Estonia.** 12p.
- 7/98 Tatyana Popova **Financial-Industrial Groups (FIGs) and Their Roles in the Russian Economy.** 24p.
Mikhail Dmitriyev – Mikhail Matovnikov – Leonid Mikhailov – Lyudmila Sycheva **Russian Stabilization Policy and the Banking Sector, as Reflected in the Portfolios of Moscow Banks in 1995–97.** 29 p.
- 1/99 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.
Iikka Korhonen – Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1998.** 10 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja näkymät.** 13 s.
Pekka Sutela **Ukrainan talouskatsaus 1998.** 14 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.